

спілкування з іншими людьми. Ці уявлення є результатом емпіричних узагальнень, вони безпосередньо пов'язані із тим колом ситуацій, які так або інакше вплинули на особистість. Способи і прийоми, до яких неодноразово вдавався індивід у цих ситуаціях, набувають для нього значної цінності, а відтак стають стереотипними. Більш того значною проблемою для дорослих є психологічні бар'єри, що формуються відносно нової інформації, нового теоретичного матеріалу, нових способів діяльності, і як наслідок – неприйняття і нерозуміння їхнього змісту.

Слід мати на увазі, що будь-який індивідуальний досвід є органічним утворенням. Його розвиток можливий лише на основі широкого соціального досвіду, сконцентрованого у науці, культурі, мистецтві і реалізованого у суспільній і виробничій практиці. А тому ефективними вважаємо такі моделі педагогічної взаємодії, в яких відбувається взаємопроникнення індивідуальних і колективних видів роботи у відповідності із цілями і змістом навчання на тому чи іншому етапі освітньої діяльності.

Узагальненням міркувань щодо неперервності як методологічного принципу, може слугувати такий висновок: багаторівнева неперервна освіта являє собою певний парадигмальний вибір, оскільки характеризується єдністю ціннісних орієнтирів і методологічних підходів до освіти, а також узгодженістю діяльності її інституціональних форм і наступністю освітніх програм, здатних задовольнити освітні потреби як окремого індивіда, так і суспільства в цілому. На часі переосмислення соціальних орієнтирів неперервної освіти. Вона потребує нових форм навчання, принципово інших щодо мотивації, більш рухливих, гнучких, відкритих зовнішньому світові і більш індивідуалізованих, ніж усталені форми традиційної освіти.

Список використаних джерел

1. Микешина Л. А. Философия познания: Полемические заметки. Москва, 2002. 248 с.
2. Binde J. L'education au XX le siecle: Feducation pour tous tout au long de la vie. *Futuribles* (Paris). 2000. pp. 5–21.

Раїса МОЙСЄНКО,
кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри педагогіки та освіти,
Маріупольський державний університет

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ВЧИТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Управління професійним розвитком учителів закладу загальної середньої освіти розглядається як одна із проблем педагогічного менеджменту. Розв'язання даної проблеми ускладнюється тим, що

професія вчителя спонукає вчитися протягом усього життя, опановуючи нові вимоги, які висуває суспільство до професійної підготовки сучасного фахівця. Головною метою управління професійним розвитком є сприяння найбільш повній реалізації особистісного потенціалу та підвищення рівня професійної компетентності педагогів.

У Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. зазначається, що педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру, що здобудеться шляхом реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, управлінських кадрів в освітньому секторі [3; 4, с. 5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує що, у сучасній психолого-педагогічній науці значно актуалізується проблема професійного розвитку вчителя, здатного реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчанні.

Поняття «професійний розвиток» вчителя досліджується у різних галузях наук та розглядається як: важливий напрямок професійного вибору, лінія побудови кар'єри, наявність професійних досягнень, задоволеність від процесу і результатів праці, зміна або стабільність робочого місця, професії.

Найбільш значущими є дослідження Е. Зеєра, Є. Клімова, Л. Мітіної, М. Поташник, А. Ростунова, В. Слободчикова та ін.

Е. Зеєр у концепції професійного розвитку спирається на соціальну ситуацію розвитку особистості, зазначаючи, що розвиток особистості відбувається на всіх етапах опанування професії, як під час навчання у вищому закладі освіти, так і процесі виконання професійної діяльності. Найбільш значущими характеристиками цього процесу є: професійна спрямованість особистості, компетентність, готовність до постійного професійного зростання, пошук оптимальних прийомів якісного і творчого виконання діяльності [1].

Л. Мітіна у змісті даного поняття вбачає «якісне перетворення вчителем свого внутрішнього світу, внутрішню детермінацію активності вчителя, яка веде до принципово нового способу професійної життєдіяльності. Професійний розвиток визначається такими критеріями як зростання, становлення, інтеграція і реалізація особистісних якостей в професійній діяльності, активне якісне перетворення ним свого внутрішнього світу, що приводить його до творчої реалізації в професії [3].

За Є. Клімовим професійний розвиток відбувається в результаті систематичного удосконалення, розширення та підкріплення спектра знань; розвитку особистісних якостей, необхідних для освоєння нових професійних знань, навичок і умінь.

Професійне становлення сучасного вчителя спрямоване на вирішення професійно значущих завдань – світоглядних, пізнавальних, комунікативних, моральних (Б. Гершунський, М. Поташник). У процесі розвитку особистості відбувається становлення її цілісності, яка представляє собою спрямованість на педагогічну првцю та дозволяє забезпечити безперервність і наступність всіх періодів професійного та особистісного зростання фахівця. Саме тому професійний розвиток учителя в педагогіці пов'язують не з формальністю або обов'язком, а зі способом мислення, підтвердуючи необхідність професійного розвитку протягом усього життя.

Управління професійним розвитком педагогів виступає через узгодженість дій усіх суб'єктів управління і самоуправління закладом загальної середньої освіти, а саме: керівника закладу загальної середньої освіти, педагогічної ради закладу освіти; науково-методичної ради закладу освіти; методиста; психолога закладу освіти; педагогів, творчих груп закладу освіти.

За змістом управління професійним розвитком вчителів можна виділити такі напрямки діяльності: управління розвитком медіаграмотності; управління науково-дослідною та науково-експериментальною діяльністю педагогів; управління процесами технологізації освітнього процесу; управління процесом безперервної самоосвіти та підвищення кваліфікації педагогічних працівників в галузі педагогіки, психології.

Якість професійного розвитку безпосередньо залежить від створення освітнього середовища, яке допоможе розвивати вчителя самодостатньою особистістю, конкурентоспроможною, успішною та затребуваною на ринку праці, здатною до самовдосконалення та саморозвитку в професійній діяльності.

Поруч з цим, діяльність закладу освіти має спрямовуватися на створення організаційно-педагогічних умов щодо професійного розвитку педагогів та включати стимулювання і мотивацію учителів до роботи; організацію практичних занять; курси підвищення кваліфікації; впровадження інноваційних педагогічних технологій, контрольної-оцінної складової, самовдосконалення тощо. Це вимагає реалізації таких заходів: орієнтація на індивідуально-творчий розвиток особистості; реалізація особистісного й діяльнісного підходів до формування професійної компетентності та готовності до професійно-творчої діяльності вчителів; створення освітнього середовища для постійного розвитку особистості.

Аналіз педагогічної діяльності показує, що до основних форм професійного зростання вчителів у закладах загальної середньої освіти відносять: методологічні семінари, науково-дослідні конференції, організація педагогічних експериментів за окремими напрямками реалізації інноваційної моделі освітнього процесу, публічний захист педагогічних дослідницьких проєктів, розробка індивідуальних освітніх

траєкторій циклових комісій і окремих педагогів. Найбільш ефективному професійному зростанню сприяють: розробки авторських програм, які націлені на професійний розвиток вчителів; інтернет-проекти і фестивалі відкритих уроків; дисемінації педагогічного досвіду через публікації в педагогічних журналах і в мережі Інтернет, участь вчителів у майстер-класах, вебінарах.

Отже, професійний розвиток педагогів є вирішальною умовою зростання ефективності освіти. Професійний розвиток педагога і рівень його компетентності повинні відповідати рівню складності поставлених перед ним завдань.

Список використаних джерел

1. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития: Москва: Академия, 2013. 246 с. URL: https://www.studmed.ru/zeer-ef-psihologiya-professionalnogo-razvitiya_f56aeab7347.htm (дата звернення: 18.11.2020).
2. Концепція розвитку освіти України на період 2015 – 2025 рр. Проект. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_konserc.pdf
3. Митина Л. М. Психология профессионального развития учителя: стратегии, ресурсы, риски: монография. Москва; Санкт-Петербург: Нестор-История, 2018. 456 с. URL: <https://nestorbook.ru/uCat/item/1270> (Дата звернення: 18.11.2020).
4. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 19.11.2020).
5. Про повну загальну середню освіту. Закон України від 01.08.2020 №764-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 19.11.2020).

Крістіна ПЕТРИК,

кандидатка педагогічних наук, старша викладачка кафедри початкової освіти, Бердянський державний педагогічний університет

ГУМАНІСТИЧНА ПОЗИЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК ДОМІНАНТА ЦІННІСНО-СМИСЛОВОГО РОЗУМІННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасні тенденції розвитку українського суспільства вимагають радикальних змін у підготовці нового покоління педагогічних кадрів, зокрема, майбутніх учителів початкової школи, де визначна роль відводиться проблемі формування компетентних фахівців; усвідомлення ними значущості суб'єкт-суб'єктних відносин у межах нової освітньої

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ФАХОВОГО ЗРОСТАННЯ
ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

26–27 листопада 2020 року

Бердянськ – 2020

Друкується за рішенням вченої ради факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету
Протокол №4 від 30 листопада 2020 року

Редакційна колегія:

Коваль Людмила Вікторівна – декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету, докторка педагогічних наук, професорка, заслужений працівник освіти України.

Гура Тетяна Євгеніївна – докторка психологічних наук, професорка, проректорка з наукової роботи та міжнародної діяльності Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради.

Лісіна Лариса Олександрівна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету.

Крамаренко Алла Миколаївна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової освіти факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету.

Барбашова Ірина Анатоліївна – докторка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Ярошук Лілія Григорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Сідорцова Світлана Олександрівна – старша лаборантка кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти: матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (26–27 листопада 2020 року., Бердянський державний педагогічний університет). Бердянськ, 2020. 358 с.

Відповідальність за зміст та достовірність інформації (тез) несуть автор(и).